

6 Štatistika

Národná banka Slovenska metodicky pripravuje, zbiera, zostavuje a zverejňuje široké portfólio štatistík, ktoré slúžia na zabezpečenie výkonu jednotnej menovej politiky eurozóny, stability finančného systému Slovenskej republiky, iných činností Európskeho systému centrálnych bánk (ESCB), Európskeho výboru pre systémové riziká (ESRB), Eurostatu, BIS a iných medzinárodných inštitúcií.

Údajovú základňu tvoria údaje finančných aj nefinančných subjektov. Okrem interných používateľov NBS ju využívajú aj účastníci finančných trhov, subjekty verejnej správy, médiá a široká verejnosť.

6.1 Vývoj v oblasti štatistiky

Menová a finančná štatistika v oblasti bankového sektora, sektora investičných fondov a ostatných finančných sprostredkovateľov poskytovala v roku 2019 užívateľom stabilné údaje bez dodatočných požiadaviek zo strany užívateľov, najmä ECB. Vďaka vzájomnej spolupráci sa kvalita údajov poskytovaných bankami za úrokovú štatistiku nových obchodov zvýšila zrealizovanými revíziami údajov za znovuprerokované úvery.

Počas roka slovenský bankový sektor zisťoval prínosy a náklady k navrhovaným novým požiadavkám ECB týkajúcim sa údajov za bilančnú štatistiku eurozóny. Výsledky zisťovania sa premietli do návrhu novely nariadenia a usmernenia ECB. Prehĺbila sa spolupráca na úrovni využívania mikroúdajov protistrán vykazovaných bankami z národného úverového registra na zostavovanie agregovaných štatistických údajov. Pri zostavovaní a analýze údajov a štatistických výstupov sa opäť pokročilo prepojením metadátového popisu a zdrojových údajov. Významným krokom bolo realizovanie zmeny vo výkazoch predkladaných za našu centrálnu banku zo statického zberu údajov na položkový dynamický zber.

V oboch databázach cenných papierov Európskeho systému centrálnych bánk (Centralizovaná databáza vydaných cenných papierov – CSDB a Databáza držby cenných papierov – SHSDB), do ktorých pravidelne prispieva aj NBS, sa pokračovalo vo zvyšovaní kvality údajov. ECB spustila vylepšenú verziu interaktívnej platformy na riadenie kvality údajov v CSDB, ktorá podporuje zostavovanie národných agregátov za štatistiku vydaných cen-

ných papierov. V roku 2019 pokračovali projekty a testy smerujúce k prepojeniu kľúčových databáz ECB. Ich cieľom je aktívne prepojenie oboch databáz cenných papierov (CSDB a SHSDB) s databázou registra inštitúcií a pridružených subjektov (RIAD) a s analytickou úverovou databázou (AnaCredit). Vzájomná konzistentnosť údajov uvedených v databázach ECB je kľúčová na detailné analýzy finančného trhu a finančnej stability.

Slovensko pristúpilo v septembri 2019 k najvyššiemu štandardu Medzinárodného menového fondu na šírenie údajov o ekonomike a finančnom trhu označovanému ako SDDS Plus (Special Data Dissemination Standard Plus). Národná banka Slovenska, Ministerstvo financií Slovenskej republiky a Štatistický úrad Slovenskej republiky reportujú dáta za Slovensko. V súvislosti s prechodom zo štandardu SDDS na SDDS Plus nastalo rozšírenie zverejňovaných údajových kategórií z 21 na 30, až 7 z 9 nových kategórií je v kompetencii NBS. Ide napríklad o údaje za indikátory finančnej stability, bilančné údaje ostatných finančných korporácií, údaje o držbe dlhových cenných papierov aj o rozsahu a štruktúre priamych zahraničných investícií v SR a štvrtročných finančných účtoch.

V štatistike štvrtročných finančných účtov pokračovala harmonizácia s údajmi platobnej bilancie a medzinárodnej investičnej pozície na pozadí benchmarkovej revízie vybraných údajov zastrešenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky. V roku 2019 začala štatistika finančných účtov vykazovať vládou emitované dlhopisy v ich trhovej hodnote.

Vo februári 2019 bol podpísaný Dodatok č. 4 k Rámcovej zmluve o vzájomnej spolupráci pri poskytovaní štatistických údajov a štatistických informácií medzi NBS a Štatistickým úradom Slovenskej republiky z 21. 5. 2013, ktorým sa menili čl. 4 a čl. 6 v dôsledku zmeny zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Podpísaním dodatku sa aktualizovali aj prílohy k Rámcovej zmluve: Príloha č. 1 – Zoznam štatistických údajov a štatistických informácií poskytovaných Národnej banke Slovenska Štatistickým úradom Slovenskej republiky a Príloha č. 2 – Zoznam štatistických údajov a štatistických informácií poskytovaných Štatistickému úradu Slovenskej republiky Národnou bankou Slovenska.

Eurostat vydal 2. 8. 2019 rozšírený a upravený manuál na zostavenie deficitu a dlhu, ktorý poskytuje dodatočné usmernenie (doplňuje ustanovenia Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 549/2013 z 21. mája 2013 o európskom systéme národných a regionálnych účtov v Európskej únii – ESA 2010) na správne zaznamenanie štatistiky verejných financií, najmä na správne vyčíslenie príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu a z toho vyplývajúceho deficitu a dlhu. Zmeny s význam-

ným vplyvom na údaje procedúry nadmerného odpočtu sa zapracovali pri októbrovej notifikácii 2019 za obdobie rokov 2015 až 2018, čo malo v jednotlivých rokoch vplyv na zvýšenie deficitu o 0,1 až 0,3 % HDP. Spolu s implementáciou nového manuálu sa uskutočnila aj tzv. benchmarková revízia. Jej úlohou (približne každých päť rokov) je zvyšovanie kvality štatistických údajov prostredníctvom používania nových zdrojových údajov, nových postupov a odhadov. Revízia sa premietla do všetkých oblastí štatistiky verejných financií: ročných, štvrtročných, finančných a nefinančných účtov za sektor verejnej správy.

V roku 2019 vstúpilo do platnosti nové Usmernenie (ECB/2019/17). Dopĺňa pôvodné Usmernenie Európskej centrálnej banky (EÚ) 2018/876 z 1. júna 2018 o Registri údajov o inštitúciách a pridružených osobách (ECB/2018/16). Najvýraznejšia zmena sa týkala povinnosti reportovať referenčné údaje o penzijných fondoch. Keďže jednou z prioritných úloh registra je pravidelne publikovať oficiálny zoznam finančných inštitúcií, vytvoril sa nový zoznam týkajúci sa oblasti penzijných fondov. ECB kládla v roku 2019 dôraz na riadenie dátovej kvality referenčných údajov v registri. V spolupráci s pracovnou skupinou Riad Hub Network vytvorila nový report, ktorý sumarizuje všetky údaje nachádzajúce sa v registri pre jednotlivé krajiny. Zefektívnil sa pohľad na kvalitu vykázaných údajov a prípadné odstraňovanie nekonzistentnosti a chýb. Pokračovalo sa aj v úsilí o prepojenie ECB databázy cenných papierov CSDB a databázy RIAD. Pre každú krajinu sa definovali špecifické kroky, ktoré sa postupne implementovali v jednotlivých fázach projektu. Koncom roku 2019 bola úspešnosť zhody pre slovenských emitentov na úrovni takmer 100 %. Databáza registra inštitúcií a pridružených subjektov obsahuje v súčasnosti vyše 60 tis. slovenských entít (28 MFIs, 94 IFs, 42 PSRIs, 36 ICs, 36 PFs a zvyšok AnaCredit relevantné entity).

V oblasti poisťného trhu sa pozornosť sústredila na zabezpečenie včasného zberu požadovaných údajov v podmienkach novej taxonómie Solventnosti II definovanej Európskym orgánom pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (EIOPA). Nová taxonómia priniesla v systéme ŠZP zmenu v plánovaní vykazovacích povinností a s tým súvisiacu intenzívnu komunikáciu so subjektmi. Pokračovali aj práce na zvyšovaní kvality reportovaných údajov. Definovali sa interné vnútrovýkazové a medzivýkazové kontroly nad rámec taxonómie Solventnosti II a testovali sa kontroly relevantné na štvrtročné vykazovanie.

V roku 2019 ECB otvorila aktívnu komunikáciu s krajinami reportujúcimi štvrtročné a ročné štatistické údaje s cieľom zlepšiť ich kvalitu a medzinárodnú porovnateľnosť. Uskutočnilo sa niekoľko zisťovaní formou dotazníkov, pripomienkových konaní k dokumentom, na základe ktorých ECB

definovala 4 hlavné metodické okruhy. Tie sa začali riešiť v rámci vytvorených pracovných skupín. Jednou z riešených oblastí je jednotné pokrytie vykazujúcich subjektov pre ročnú štatistiku, kde sa zo strany ECB zvolil princíp vykazovania za všetky subjekty so sídlom na území reportujúcej krajiny (tzv. home princíp) a prioritným zdrojom údajov boli určené výkazy Solventnosti II. V súlade s touto požiadavkou sa zrevidovali ročné údaje za referenčné roky 2016 až 2018.

V oblasti kapitálového trhu vyplynula potreba zapracovania nového hlásenia o internalizovanom vyrovnaní – Ocp (IVT) 21-04 do systému ŠZP. Ide o povinnosť vyplývajúcu z ustanovení čl. 9 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 909/2014 a zo zmien a doplnení smerníc 98/26/ES a 2014/65/EÚ a nariadenia (EÚ) č. 236/2012. Sú tam aj informácie subjektov, s povolením poskytovať služby podľa § 6 ods. 2 písm. a) zákona č. 566/2001 Z. z. o transakciách, ktoré boli vyrovnané mimo systému vyrovnania transakcií s cennými papiermi prevádzkovanými centrálnymi depozitármi. Po spracovaní údajov nastáva výmena údajov medzi NBS a Európskym orgánom pre cenné papiere a trhy (ESMA). Vyhodnocujú sa aj potenciálne riziká, ktoré vyplývajú z činnosti internalizácie vyrovnania.

V oblasti dôchodkového sporenia sa ukončili legislatívne a softvérové procesy zabezpečujúce požiadavky na zber a spracovanie údajov za penzijné fondy. Do EIOPA boli za tretí štvrťrok po prvýkrát predložené údaje o zamestnaneckých dôchodkových schémach, ktoré NBS vyzbierala prostredníctvom Štatistického zberového portálu v nadväznosti na Rozhodnutie EIOPA-BoS/18-114 o požiadavkách na pravidelné poskytovanie údajov. Za tretí štvrťrok sa do ECB po prvýkrát, súbežne s pôvodnou štruktúrou údajov, zaslali údaje rozšírené o geografické členenie v súvislosti s Nariadením ECB o požiadavkách na štatistické vykazovanie pre penzijné fondy (ECB/2018/2).

V oblasti štatistiky platobnej bilancie sa v roku 2019 uskutočnila významná revízia údajov za vybrané oblasti bežného účtu platobnej bilancie. Hlavným dôvodom zmien bola veľká „benchmarková“ revízia údajov národných účtov a metodická revízia údajov štatistiky zahraničného obchodu zrealizovaná Štatistickým úradom Slovenskej republiky. Revízie sa vykonali v súlade s Harmonizovanou európskou revíznou politikou pre makroekonomické štatistiky a národnou politikou revízií. Údaje platobnej bilancie sa revidovali najmä v položkách tovarov a služieb. V zahraničnom obchode s tovarmi nastala zmena metodiky vykazovania vývozu a dovozu energií (zemný plyn a elektrina) a vybraných komodít. Súčasne sa zmenilo aj referenčné obdobie pre štatistiku obchodu s nečlenskými krajinami. Hlavná zmena v oblasti služieb spočívala v zapracovaní osobitnej úpravy

dane (MOSS) pri dodaní cezhraničných telekomunikačných a elektronických služieb.

V spolupráci so Štatistickým úradom Slovenskej republiky sa vykonávali prípravné práce na implementáciu nového nariadenia o európskej podnikovej štatistike (FRIBS), vrátane konzultácií k metodike a rozsahu zbieraných údajov v oblasti štatistiky cezhraničných služieb. Významným rozšírením bude členenie služieb podľa spôsobu ich dodania (Mode of Supply) a ekonomickej charakteristiky podniku (STEC).

V októbri 2019 boli po prvýkrát publikované údaje za štatistiku platobnej bilancie, medzinárodnej investičnej pozície a zahraničného dlhu vo formáte zverejňovania SDDS Plus.

V štatistike platobnej bilancie a medzinárodnej investičnej pozície pokračovala harmonizácia s údajmi štvrťročných finančných účtov. V roku 2019 nastalo ďalšie významné zosúladenie údajov medzi oboma štatistickými oblasťami.

Vykazovanie za subjekty, na ktoré sa vzťahuje devízová ohlasovacia povinnosť v predkladaní hlásení prostredníctvom štatistického zberového portálu, sa rozšírilo o nové požiadavky medzinárodných inštitúcií, predovšetkým ECB, týkajúce sa zostavovania platobnej bilancie a medzinárodnej investičnej pozície. Povinnosť predkladania hlásení pre štatistiku nebankových subjektov je upravená v ustanoveniach devízového zákona a zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č.372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, v znení zákona č. 602/2003 Z. z. Štruktúra, rozsah, obsah, členenie, termíny, forma, spôsob, postup a miesto predkladania sú ustanovené opatrením Národnej banky Slovenska z 25. septembra 2018 č. 280/2018 Z. z. o predkladaní hlásení podľa Devízového zákona.

6.2 Informačné systémy

Údaje na štatistické účely a pre dohľad sa v roku 2019 zbierali, spracovávali a uchovávali prostredníctvom informačného systému Štatistický zberový portál (IS ŠZP). Na základe potrieb vykazovania údajov dohľadu pre Európsky orgán pre bankovníctvo (EBA), Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (EIOPA) a ECB sa do IS ŠZP implementovali nové taxonómie. Niektoré čiastkové funkčnosti sa optimalizovali v oblasti vykazovania pre ESMA.

Koncom roka 2019 bolo v IS ŠZP zaevidovaných 4 089 subjektov – 28 z bankového sektora, 47 z ostatného finančného sprostredkovania, 38 z poistného trhu, 116 z kapitálového trhu (obchodníci s cennými papiermi, podie-

lové fondy, správcovské spoločnosti, burza cenných papierov a centrálni depozitári cenných papierov), 52 z trhu dôchodkového sporenia, 3 356 subjektov vykazujúcich podľa opatrenia NBS o predkladaní hlásení podľa Devízového zákona a 452 ostatných subjektov.

V roku 2019 bolo naprojektovaných 655 výkazov na zber údajov podľa národnej legislatívy, 306 výkazov bolo na základe legislatívy EBA, 110 pre EIOPA a 2 výkazy podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady o správcoch alternatívnych investičných fondov (AIFMD).

Pokračovala aj transformácia a migrácia historických údajov všetkých výkazov zbieraných v rokoch 2012 - 2015 do systému IS ŠZP. V rámci migrácie údajov sa vykonala zmena v systéme umožňujúca vykonávať tzv. technickú migráciu.

V roku 2019 sa dokončil úplný prechod z BI nástroja QlikView na Qlik Sense serverové riešenie. Z hľadiska infraštruktúry sa architektúra rozšírila o samostatný vývojový server. Počet licencií sa navýšil na 64. V rámci konzultačných, školiacich aj interných prác sa pokračovalo v rozširovaní modulov z oblastí štatistiky cenných papierov, bilančnej štatistiky, štatistiky úrokových sadzieb, ostatných finančných sprostredkovateľov, štatistiky platobnej bilancie, vládnej štatistiky, finančných účtov a štatistiky z oblasti priamych zahraničných investícií a služieb. Qlik Sense sa tiež využil na výstupnú agregáciu údajov pre BACH (štatistika Bank for the Accounts of Companies Harmonised).